

En kønnet skolehverdag

Komitémedlem Cecilie Nørgaard

Uddannelses- og kønssociolog, Mangfold / www.cecilienorgaard.com

For andet år i træk er temaet for Lærerprofessionsprisens særpris 'Køn'. Det skyldes ikke mangel på fantasi, men det vilkår, at vi sidste år ikke kunne uddele prisen pga. mangel på muligheder. Vi krydsede fingrene og håbede på, at vi i år kunne stå her og have haft svært ved at vælge mellem et hav af kvalificerede bud. Bud på, hvordan læreren ved hjælp af forskningsbaseret viden om køn, kan blive medskaber af en moderne virkelighed, hvor mangfoldige børn og unge kan udvikle deres fulde både personlige og faglige potentiale.

Et hav af muligheder er måske så meget sagt - men kvalificerede bud har der absolut været!

Særprisens fokus på køn i skolen, ser jeg som et led i den udvikling, der foregår for tiden i kulturen generelt, men også i skolekulturen og øvrige pædagogiske miljøer, hvor kønsproblematikker ikke blot bliver anerkendt - som fx nogle pigers mistrivsel og nogle drenges underpræstering - men også bliver vurderet som udfordringer, der kan løses ved hjælp af nuancering og professionalisering af myter om køn.

Pædagoguddannelsens nye fag 'Køn, seksualitet og mangfoldighed' er so far eneste systematiserede tiltag om køn og pædagogik i Danmark, hvilket betyder, at der om et par år vil være pædagoger med en kønsprofessionalisme, der i bedste fald kan observere, analysere og handle på baggrund af viden, og ikke myter, om køn i pædagogisk praksis.

Men lur mig om det ikke er inden for nær fremtid, at forskningsbaseret viden om køn også bliver en del af lærerprofessionalismen. I hvert fald bliver vi stærkt opfordret (læs: forpligtet) udenfor Danmark af diverse forordninger, vores nordiske nabolande er også langt mere erfarne ud i feltet, og vi er også pt. i gang i DK med et udvalgsarbejde under 'Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling', som arbejder med, hvordan vi kan fremme lige muligheder for piger og drenge i uddannelsessystemet. Udvalget hedder

'Udvalget for ligestilling på dagtilbuds- og uddannelsesområdet', og jeg har glæden af at sidde med på Grundskoleområdet. Og sidst, men aller vigtigst, så er mange unge optaget af køn – og køn i pædagogisk praksis og skriver opgaver om det! Med andre ord; der er noget i gære, som Lærerprofessionsprisen er en del af i dag.

Køn er noget, vi *har*, noget vi *gør*, noget vi *gøres til*, noget vi *tilhører* og noget vi *forhandler*, som Leif Askland formulerer det så enkelt.

Samtidig ved vi fra forskningen, at de mere komplekse vilkår, der ligger under den enkle formulering ofte ikke er repræsenteret i kulturen – ej heller skolekulturen – hvor det er almindelig praksis, at børn mødes forskelligt og stereotyp på baggrund af deres biologiske køn. Med andre ord eksisterer en kønnet og aktivt kønnende skolehverdag.

Det er ofte til diskussion, hvorfra kønsopfattelser har deres ophav, hvad biologien betyder og om myter om køn ikke også en hjælp i en verden fuld af muligheder og øvrig identitetsforhandling og -performances?

Men én ting bør ikke være til diskussion: Drengene er forskellige fra hinanden og piger er forskellige fra hinanden, og vi skal alle huske vores medsansvar for at vi er med til at forme fortolkninger af det biologiske køn.

Læreren sætter som bekendt ramme for både dannelse og uddannelse, socialisering og læring i omgang med eleven, fællesskabet og undervisningens strukturering og indhold. Det er længe siden, at det er blevet gængs viden, at lærerens menneskesyn og læringssyn har afgørende betydning for undervisningen og den enkelte elevs personlige og faglige udbytte. Det er til gengæld ny viden, at lærerens kønsopfattelse ligeledes har afgørende betydning. Afgørende betydning for den enkeltes kønsocialisering og de muligheder og begrænsninger kønsopfattelsen åbner eller lukker for det enkelte barns udvikling, trivsel og læring på baggrund af barnets køn.

Vi har været vant til, at kønsopfattelser i høj grad har været indlejret i historiske, kulturelle og private forståelser, og ikke været bundet op på forskning. I dag har vi nok forskning til at sige: Køn er en langt mere divers kategori end de stereotype køn, som kulturen (også skolekulturen) i grove træk giver plads til. Vi taber menneskeligt potentiale, når børn og unge skal hakke en hæl og klippe en tå for at passe ind i enten den lyserøde eller lyseblå boks.

Med viden om, hvad køn egentlig er for noget og hvor meget det betyder eller måske rettere ikke betyder, kan vi skabe rum for at forskellige drenge og

forskellige piger kan lære og være. Hvor flere piger kan trives og flere drenge præstere – uden at træde ved siden af forventningerne til deres respektive køn. For hvem vil det i en kultur og i en tid, hvor kønnet er den stærkeste identitetsmarkør?

For tingene hænger som bekendt sammen: også når det kommer til de køn vi skaber i barndommen – og de køn vi senere oplever i samfundet: For der er jo ikke så meget at sige til, at vi erfarer fx et kønsopdelt uddannelses- og arbejdsmarked, hvor kvinder får mest uddannelse, men mænd stadig sidder på de mest indflydelsesrige poster og får mere i løn for samme arbejde – når vi vejleder unge forskelligt og stereotyp på baggrund af køn, kønsopdeler undervisning og legitimerer det at være en god elev for piger, men forventer at en rigtig dreng ikke kan sidde stille, men til gengæld kan dominere – og derhjemme får mere i lommepenge, men til gengæld bidrager mindre end piger? Der er en soleklar rød tråd imellem den kønssocialisering, vi skaber rammer for – og den kønnede virkelighed, vi oplever i samfundet.

Det er nyt – det er spændende – og Lærerprofession.dk Særprisen er med til at vise, hvordan ny viden om køn og diversitet kan operationaliseres i lærerlivet omkring børn, undervisning, læring og socialisering. Det handler ikke om, at nogen skal blive ens, tværtimod handler det om at skabe rum for forskellighed og lige muligheder for udvikling, trivsel og læring i skolen – og udnyttelse og indfrielse af potentialer og drømme i livet i øvrigt - uanset køn.